

בעילה אסורה בהסכמה תוך ניצול יחסי מרות בעבודה

מתי יחסי מין בין שני אנשים בוגרים הנעשים בהסכמה הופכים לעבירה פלילית? מה הגבול הדק בין קשר רומנטי עם הבוס לבין קשר מיני שאסור על פי החוק? האם גם כאשר היחסים התקיימו ביוזמת המועסק או המועסקת - הדבר נחשב לעבירה? שאלות אלו הן רק חלק מהשאלות בהן נתקלים גורמי האכיפה במדינת ישראל. קשר בהסכמה עם הבוס הוא קשר לא שוויוני במהותו כאשר למעסיק ישנו השרביט והכוח להחליט על המעמד, המשכורת ואף הפיטורין במקרה והדבר נדרש. עו"ד אסף דוק מסביר מהם הכללים אותם פסק המחוקק בכדי להגן על עובד או עובדת מפני ניצול המרות מצד המעסיק במסגרת של יחסי מין בהסכמה, מתי הסכמה הופכת להטרדה ובאילו פעולות על הממונה לנקוט כאשר מדובר במערכת יחסים תקינה.

על פי מחקרים שנעשו בארץ, שיעור ההטרדות המיניות שהתרחשו במסגרת של ניצול יחסי מרות היה גבוה ביותר. הממצאים מדאיגים, שכן לרוב ככל שיחסי המרות היו מובהקים יותר כך המתלוננות הביעו חוסר הסכמה סמוך לאירוע ההטרדה ולא בעת התרחשותה. בשל כך עוגן בחוק הטרדה מינית בהסכמה במסגרת של יחסי מרות (ראו גם מאמר בנושא הטרדה מינית במקום העבודה). המחוקק שולל את חופשיות ההסכמה של מוטרודות במערכת יחסים הכוללת מרות וכוח שכן הסכמה זו נעשית כורח הנסיבות.

מהי בעילה אסורה בהסכמה במסגרת יחסי מרות על פי חוק העונשין?

חוק העונשין מתייחס לעבירה בה דן המאמר, תחת סימן ה' העוסק בעבירות מין ותחת סעיף 346 העוסק בעבירת בעילה אסורה בהסכמה. לפי סעיף 346(ב), בעילת אישה שמלאו לה שמונה עשרה שנים, במסגרת של ניצול יחסי מרות בעבודה או בשירות צבאי/לאומי, או כאשר האדם התחזה לפניו למרות היותו נשוי כשהוא מבטיח לאישה נישואין, דינו מאסר של שלוש שנים.

האם רק הממונה הישיר מוגדר כבעל המרות?

האדם בעל הסמכות וההשפעה על הכפוף או הכפופה בעבודה ייחשב לבעל המרות גם אם איננו הבוס או הממונה הישיר.

מהי הכוונה לבעילה אסורה בהסכמה?

במונח זה יש כמובן סתירה. מחד, הבעילה נעשתה בהסכמה ומאידך היא אסורה על פי חוק ומוגדרת לעבירה פלילית. מדוע המחוקק הגדיר זו כך?

סוגיית ההסכמה הינה מושג חמקמק ובעיקר נידונה בספרות הפמיניסטית. על פי המודל הליברלי, בנסיבות קיצוניות כגון סטרס מתמשך או אלימות פיזית, נשללת מהאדם יכולת הבחירה שלו והסכמתו החופשית. התפיסה הרדיקלית לעומת זאת, גורסת כי הסכמה מוגדרת בהתאם לתפיסות עולם פטריארכליות אשר אינה עולה בקנה אחד עם תפיסת עולמן של נשים. הגישה מצדדת בכך כי בחברה פטריארכלית, המושג שיווין בין גברים ונשים לא קיים. לרוב יש פערי כוח בין המגדריים כאשר לנשים אין יכולת בחירה אמיתית ולכן התייחסות למושג הסכמה במציאות שכזו לא רלוונטית.

על פי גורמי משפט וחוק, בחינת הטרדה מינית ובעילה בהסכמה בנסיבות הקשורות לניצול מרות במקום עבודה, עשויות לעורר מחלוקות לעיתים רבות. במקרים אלה, יש לבחון את מכלול הסיבות והתרחישים של האירוע ולבדוק האם נעשה שימוש לרעה

בסמכותו של הממונה בכדי להשיג את ההסכמה לקיום יחסי המין מצד הכפופה לו. ישנם מצבים בהם מועסק או מועסקת מציעים טובת הנאה מינית לממונה עליהם בכדי לקדם את עמדתם בעבודה. במקרים אלו יש לבחון אם הממונה, במידה והסכים לכך, ביצע הטרדה מינית או עבירת אינוס כשהוא מנצל את מרותו וכוחו.

כיצד ניתן לקבוע אם ההסכמה ליחסי המין הייתה בשל ניצולו של הממונה את מרותו?

יש לבחון לעומק את מכלול האירועים, הנסיבות וההקשר בהם התקיימו יחסי מין בהסכמה בין ממונה לכפוף. ניתן לקבוע כי הממונה ניצל את מרותו לשם הסכמת קיום יחסי המין ככל שפערי הכוחות גדולים יותר, ככל שעתידו או מעמדו של העובד מושפע באופן ניכר מהממונה, ככל שהפרשי הגילאים רב יותר וככל שיוזמת קיום היחסים היו בידי הממונה.

האם גם במקרים בהם עובדת יזמה את היחסים הבוס יואשם בעבירה של ניצול מרות?

על פי עמדת החוק ופסקי הדין, במצב בו עובד או עובדת יוזמים קשר מיני עם הממונה הדבר גובל בניצול מרות. אף נקבע כי במידה והממונה זיהה יוזמה זו, בשל היותו בעל יכולת השפעה על מעמדם בעבודה - עליו מוטלת האחריות להימנע מכך. נקבע כי ההיענות של ממונה לפיתויים וחיזורים אלו מצד הכפוף או הכפופה מהווה את ניצול יחסי הכוחות השורר בין השניים.

פרשיות של עבירות מין ואינוס שנעשו תוך ניצול של יחסי מרות

פרשת האנוס בשמרת, ע"פ 5612/92, בה חבורת נערים אנסה במשך מספר ימים נערה בת 14, הובילה לשינוי תודעתי ומשפטי בעניין סוגיית ההסכמה. בפסק זה נאמר כי על יוזם המגע יש לדרוש ולוודא את הסכמתה של האישה טרם מגע מיני עמה. נסיבות האירוע הוגדרו כבעלי פערי כוח בין הנערים לנערה בשל היותה ילדת חוץ בקיבוץ. היו ביניהם פערים מעמדיים, חברתיים תרבותיים כמו גם פערי גיל משמעותיים. אלו הובילו את הנערה להסכים לאחד מהם אשר השתמש בכך כאל הסכמה גורפת לשאר הנערים. פסק דין זה הוביל להכרה כי פערי כוח מהווים השפעה על הסכמה כאשר פרשת קצב מדגישה זאת באופן מובהק יותר. בפרשת קצב המפורסמת, נראה כיצד יחסי מרות יכולים להיות מנוצלים לטובת הנאה מינית. על פי ע"פ 3372/11, המתלוננת נגד קצב שמרה עימו על קשר גם לאחר שביצע בה עבירות אינוס בשל הצורך שלה לפרנסה. המטריד ניצל את עמדתו הכוחנית ואת חוסר האונים בה נמצאה המוטרדת. כמו כן בפסק הדין נקבע כי גם אם מצד המתלוננת שררה אהבה כלפי הנשיא, כפי שטענו עדים אחדים, הרי שלא ניתן להסיק מעובדה זו כי התקיימה הסכמה בנוגע ליחסי מין ונפסק כי המטריד ניצל את עמדתו בקיומם איתה.

בת"פ 1298-07, מעסיק הורשע בבעילה אסורה תוך ניצול יחסי מרות בשל פערי כוח אדירים בינו לבין המתלוננת. המתלוננת, אזרחית תאילנדית, הגיעה לארץ תוך שהיא מחזיקה באשרת עבודה לעסוק בחקלאות. אומנם, היא הועסקה על ידי המטריד בעיסוי לקוחות. בחדר שהקצה לה, נהג ליצור עמה מצבים אינטימיים בתדירות גבוהה כשהם בניגוד לרצונה. באחת הפעמים אף הדליק את הטלוויזיה בחדרה בזמן שכיוון את השידור לסרטים פורנוגרפיים תוך שהוא מנסה ליצור מגע מיני עם המוטרדת. על פי כתב האישום, המטריד ניצל את העובדה כי פרנסתה תלויה בו והצהיר בפניה מספר פעמים כי אם לא תעשה כדרישותיו הוא יפסיק את העסקתה. יחסי התלות ביניהם היו עצומים מפאת העובדה שהיא הועסקה בעיסוי בשעה שניתן לה רישיון לעסוק בחקלאות. חוסר ניסיונה ושיוועה לפרנסה יצרה קרקע פורייה של ניצול המעסיק אותה. על פי פסק הדין, באחד מן הימים נכנס המעסיק לחדרה של המתלוננת וביקש לישון עמה. לאחר שסירבה לו, אנס אותה למרות התנגדותה ואיים עליה תוך שהוא נוקב במילים "בלאגן תאילנד". לטענת המעסיק המתלוננת קיימה עמו יחסי מין בהסכמה. טענתו איננה התקבלה והמועסק הורשע בעבירות של מעשה מגונה, אינוס ואיום.

במידה ומתקיימת מערכת יחסים תקינה בין ממונה לכפופה כיצד ניתן להוכיח כי אין מדובר בניצול יחסי מרות?

בכדי להוכיח כי מתקיימת מערכת יחסים בריאה ותקינה בין הממונה לבין המועסקת כבר בתחילת היחסים עליו לנקוט בפעולות בכדי להוכיח כי אין מדובר בניצול של מרותו. במקומות עבודה רלוונטיים יש לדווח על קיום הקשר בין השניים. כמו כן, על הממונה לפעול בכדי לבטל את יחסי המרות. פעולות אלה עשויות למנוע הגשת תלונה נגד הממונה.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין בעילה אסורה בהסכמה תוך ניצול יחסי מרות?

במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין בעילה אסורה בהסכמה אתה זקוק לעורך דין מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, שכן המדובר בעבירה שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללות כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח לתקופה ממושכת. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות מין בכלל ובעבירת בעילה אסורה בהסכמה תוך ניצול יחסי מרות בפרט מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין בעילה אסורה בהסכמה פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.